

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitulvm XXV. Insinuante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

fituendo: si tamen partes nihil excipiant, acta valent.

NOTANDVM I. Iudex peremptorie citans partem ad certum diem, si in eo non compareat, expectare potest ad diem sequentem: Sed secundum iuris rigorem, expectare non tenetur; sed etiam absente ad definitivam sententiam procedere potest contra contumacem. Ratio prioris partis est. Quia secundum benignitatem tota dies parti citatae tribui potest ad cooperandum: consequenter iudicium differri in diem sequentem. Veruntamen si partibus presentibus ad diem constitutam Iudex non procedat, quia v. g. impeditus est, tum noua citatione opus erit, vti hic notant Abb. n. 4. Decius col. 2. Barbat. col. 6. Ratio posterioris est: Cum enim congruum non sit iudicia de nocte peragi, ideo pars citata ad certum diem, mature se sistere debet. Quare si in citatione ad certam diem, hora expressa non sit, ea intelligi debet secundum qualitatem peragendi negotij: Vt si Canonici citentur ad electionem faciendam xxiv. die Augusti, mane adesse debent: quia eo tempore electio peragi solet post decantatum officium de S. Spiritu. Et simili ratione, inquit Innocent. in c. cum nobis, de elect. n. 5. Abb. hic n. 5. Decius n. 4. Barbat. col. 6. Si Iudex consuetudinem habet certa diei parte, v. g. post meridiem iudicare, citatus ad certum diem eo tempore adesse debet.

Hinc inferunt idem Abb. & Decius, n. 2. Quod expediat parti contendenti, si Iudicem benignum ac sibi fauentem habeat, praesertim in istis arbitrarijs. Quare male agere ait Procuratores & Aduocatos, si Iudicem verbis exasperent.

Secundo infert idem Abb. n. 7. & 8. Cum Iudici hoc casu a iure concessum sit in diem sequentem iudicium prorogare, quod pars altera, quae praesens est, expectare teneatur: aded, vt si absq. Iudicis licentia discedat, tanquam contumax puniri possit. Neque obijci potest, talem termini productionem cedere in prauiudicium alterius partis, quae praesens est. Quia huius modici prauiudicij ratio habenda non est, l. si debitori, 21. ff. de iudi-

cij. Sed aequum videtur, vt experia referantur, si propterea maiores fieri debeant, vti Gl. hic obseruat ver. gratiam fecerit, & sequitur Abb. n. 9.

NOTANDVM II. Si negotium speciali ratione non requirat, vt lucis tempore fiat, recte dicitur factum die x. Aprilis, dummodo ante medium noctis fiat. Et ordinarie, inquit Decius hic col. 4. omnia negotia de nocte geri possunt, nisi ius scriptum, aut consuetudinarium repugnet, sic v. g. contractus, transactiones, testamenta, beneficiorum collationes nocte institui non prohibentur, vti Decius loco cit. exemplificat. Sed numquid iudicarius processus irritus censeri debet, si de nocte adhibitis sufficientibus luminarijs institutus sit? Respond. Partes opponere se possunt, ne iudicium de nocte instituat. Sin autem nihil excipiant, adeoque tacite consentiant, licet male agat Iudex, si seclusa necessitate, de nocte iudicarium processum peragat, tamen acta valere videntur: cum nullo iure irrita esse legamus. Multa enim fieri prohibentur, quae tamen si facta sint, subsistunt, c. ad Apostolicana, 16. de regul. & monet hic Gl. ver. tenebras, & Hostiensis apud Barbat. in hoc c. post medium, contra Innoc. hic n. 5.

CAPITVLVM XXV.

Insinuante.

PARAPHRASIS.

Robertus controuersiam habebat cum Thoma de iure parochiali: Eam Innoc. III. commiserat Episcopo Vigoriensi, eiusdem Officiali, & tertio cuidam, hac formula, vt si non omnes possent, Episcopus cum eorum altero cognosceret. Accidit autem, vt lite iam contestata, ante definitivam sententiam Episcopus Robertum in familiarem suum ascisceret, ex quo etiam dicti Officialis familiaris effectus est: ita vt vterque tanquam suspectus a Thoma recusari potuerit. Quamobrem is intelli-

gens

gens, quod tertius Iudex sine Episcopo, iuxta formam rescripti Apostolici, procedere non posset, alios Iudices sibi dari postulavit; cuiusque petitioni Papa assensus est, ideoque scripsit ad quendam Abbatem, ac Priorem, si ita est, ut ipsi narratum fuit, & Thomas, postquam aduersarius eius Episcopi familiaris factus est, in eundem Iudicem non consensit, ipsi in causa secundum prioris rescripti tenorem procedant; alioquin partes ad priores Iudices reuertantur.

SUMMARIUM.

1. Si vnus litigantium factus est familiaris seu domesticus Iudicis, hic ut suspectus recusari potest, nisi alia adsint, quae suspicionem excludant.
2. Facilius est recusari Iudicem, ut suspectum, quam testem.
3. Pars litigans non tantum in causa propria, sed etiam in causa ecclesiae potest recusare Iudicem, eo quod sit dominus, vel consanguineus aduersae partis.

NOTANDVM I. Si vnus litigantium post litem contestatam factus est familiaris seu domesticus Iudicis, is ut suspectus recusari potest. Excipe: Nisi considerata persona Iudicis, & circumstantijs reliquis, appareat, sinistrae suspicioni locum non esse. Ita Barbat. hic col. 1. & consentiunt, quae dixi in c. causam, 17. hoc tit.

NOTANDVM II. Si Episcopus tanquam suspectus recusari possit, consequenter etiam Officialis eius, propter affectionem, quam erga Episcopum gerit, & causas & acta eius defendenda. Ita Abb. hic n. 2. Barbat. col. 2. Imo ait Gl. hic ver. familiarem, quam Barbat. col. 3. & alij sequuntur. Si dominus suspectus sit, totam eius familiam recusari potest: Et simili ratione si Iudex inimicus domini tui sit, potes eum ut suspectum recusare; quia videtur etiam te odisse, ut Abb. hic docet n. 6. argum. l. vn. C. Si quacunq; praeditus potestate &c. Veruntamen, ut supra dictum, eiusmodi suspicio contrarijs maiori-

bus coniecturis seu praescriptionibus superari & elidi potest, ut notat etiam Gl. hic ver. familiarem, & alia Gl. in c. cum H. 35. quam ibi commendat Abb. n. 4. Felinus n. 4. eod. tit. facilius recusari Iudicem, ut suspectum quam testem; cum etiam frater contra fratrem testari possit, c. literas, de praesumpt. Cuius rei rationem afferunt ex necessitate: Quia plures plerumque Iudices haberi possunt; sed non testes. Addi potest, quod testes a Iudice examinentur, ut appareat, num vera dicant; sed Iudex in iudicio non habet, a quo examinetur: ut proinde ipsi facilius sit iniuriam inferre, quam testis. Vide Barbat. hic col. 4.

NOTANDVM III. Pars litigans non tantum in causa propria, sed etiam in causa Ecclesiae recusare potest Iudicem, eo quod sit dominus, vel consanguineus aduersarij. Ita Abb. hic n. 3. Imola n. 8. Neque obstat, quod aliquis in causa Ecclesiae suae Iudex esse potest, secundum Gl. in c. 1. ver. punire, de poenis, in 6. Ergo multo magis consanguineus, vel Dominus Rectoris ecclesiae in causa eiusdem ecclesiae Iudex esse potest. Recte enim respondet Abb. posse esse Iudicem, & valere eius sententiam, nisi ut suspectus repellatur.

CAPITVLVM XXVI.

Quarenti.

PARAPHRASIS.

Dubitatum erat, si delegatus Papae aliquem excommunicarit, eo quod sententiae a se latae parere noluerit, vtrum eum, si postea parere velit, absolueret possit. Aliqui respondebant, quod absolueret eum non possit, cum officio functus sit: Alij vero, quod semper absolueret possit, cum iurisdictionem non amittat; donec sententiae eius pareat. Sed Innocent. III. ita secundum aequitatem decernit; Quod delegatus Papae non tantum tempore quadrimestri, quod Reo ad soluendum debito a Iudice concessum est, sed integro anno post